

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Preparandia din Gherla.

Intruna din zilele trecute, se preumblă, bătrânul nostru Monarch, pe stradele Vienei — și văzând devastările și pagubele — rezultatul pornirilor socialiste-selbatice, — plin de mâhnire a zis: *»am avut parte se văd și de aceste!»*

Și noi, cetind în Nr. 89. al „Unirii” articolul de fond: *»un institut pe calea perirei»* — subscris de corpul profesoral a preparandiei de Gherla — clătănând cu capetele, ne întrebăm cu mirare: să fie ajuns lucrurile până la atâta? — și se mai poate ca și aceasta să-o vedem?... Când întreg corpul profesoral, a ajuns, ca publice să scuture răspunderea și odiul de pe sine, și să atragă atențiunea publică, și special a unei dieceze, desigur că rău stă acel institut.

De mult se lățise vestea cumcă multe ar fi trebuit făcute, întregite și îndreptate, pentru ca acel institut, în întreg cuprinsul său, să corespundă cum am zice: și în *sus* și în *jos*, și să poată ținea paș întru toate cu celealalte institute de această categorie. Dar ori ce sfertări — dacă cumva s'au făcut — se par că nu au dispus de materialul trebuincios. — Nu e mirare, că noi acești de aici, suntem tot sub *»testamentul vechiu»* dela mare până la mic.

Și dacă ne întrebăm după motivele ce au împins pe profesorii câți au fost — dar s'au dus din slujba institutului — și dacă examinând ascultăm plânsoarea actualilor profesori — vom afla că tot de acele cauze ne-am lovit în trecut, de cari și în prezinte: *lipsă, neajuns și sărăcie*. Un institut ce se luptă cu de aceste, nu va putea nici produce alta, decât fructe nedesvoltate, necoapte și

netrainice. Profesori flămânzi, institut neprovăzut cu cele de lipsă, preparanzi lipsiți, fără hrană, fără adăpost corespunzător, — poftim apoi curaj și activitate, voie de muncă la timpul său și în școală și *extrașcolară*.

De trei neajunsuri — reiasă din acel articol — cumcă se plâng profesorii institutului nostru, *lipsa lor proprie, lipsele institutului, ca atare și lipsele elevilor*.

Nu se poate presupune, că superioritatea competentă să nu-și fi încordat toate pūterile, pentru ca să poată preveni răul; — cu toate aceste se pare, că răul tot rău este, munca nu-i de-ajuns răsplătită, institutul e muribund, și elevii neajutorați, și scade numărul acelora.

Voind dar a pătrunde în rana acestui institut, am și aflat din raportul corpului profesoral — diagnosa fidel spusă din intuițiunea proprie a acestui corp, cărui trebuie să-i dăm tot crezământul, ca unor martori oculari, contimporani cu răul. Revenind acum pe rând la cele trei „neajunsuri”, ni-se pare cumcă toate s'ar putea și vindeca.

La greutatea traiului de azi, pe lângă răspunderea grea ce o au și în *sus* și în *jos* profesorii institutului, nici să nu ne pună în mirare lamentarea lor, și e just a cere prețul susținerii lor oneste, când vedem, că profesorii acești loviți de soarte, nu sunt mai bine salarizați decât învățătorii, ei nici prospecte de înaintare în salar nu au, pe când învățătorilor le sunt asigurate *»dause»* din cinci în cinci ani. Apoi dacă sunt și cu familii... pretenziunile diverse sociale și culturale, cer dela fiecare spese nouă.

Cine poartă vina la aceste stări? Aceasta se va vede mai târziu la timpul de luptă decizivă —, dar mă tem, că la pagubă cu greu se va afla vinovatul.

Când directorul preparandiei, ajuns în strimtoare, prin neîngrijirea celor competenți, mai bine abzice, decât să legene în brațele sale moribundul institut, atunci — de sigur situația e tristă! Ce e de făcut?...

Vom lăsa pe actualii profesori să se ducă și vom crea și pune alții, pe cari îi vom dota tot așa? Se va pune alt director, care să nu se plângă când institutul va peri? Unde va fi atare om curajos?

Vom sistă și mai departe întinderea sfărmiturilor dela masa seminarului teologic și nu se vor da sermanilor preparanzi lipsiți — trau destul de greu și rușinos, dar totuș cât de puțin, a fost atrăgător și a ajutat pe mulți la carieră. cum de nu se mai poate da acest ajutor cerșitoresc? Iată a doua rană, ce face pe mulți tineri dornici de învățătură, de nu pot să vie la preparandie.

Lipsa de cortele și bune și ieftine, prin nimic nu se poate suplini pentru elevi, decât prin un internat. Cumcă și aceasta s'ar putea să se facă azi, sunt convins, dar nu o expun acum aici. Are dieceza cum și unde, numai să abzică, în favorul cultivării fiitorilor învățători, de anumite gânduri de arândă. — Chestia o las deschisă — au atins-o, respective au făcut amintire și despre aceasta tot corpul profesoral în articolul de tristă amintire.

Dacă o diecesă așa de mare nu are mijloace suficiente pentru susținerea acestui institut, atât de lipsă pentru noi și totalitatea școalelor noastre, datorință avem de a îngriji de undeva pentru atari mijloace. Și când noi ca dieceză nu vom putea, vom trebui a o face ca diecezani, și — când nici așa nu am putea, va trebui și avem drept să cerem și de aiurea, — dar să peară institutul, *nu ne* învoim odată cu viața.

Trebue să se mire ori-ce fiu a acestei dieceze, că nu am fost aflați de demni în trecut ca să fim chemați la adunări — sinoade diecezahe. Azi se ivește la suprafață un răspuns, mâne se va arăta altul, tot rezultat și neconvocări de sinoade!

Suntem oare noi numai un material brut, „bun de frământat,” dar lipsit de vederi sănătoase?! Doară și în noi mai este minte și judecată, și am mai ști afla isvoare și cărări de ajutorare; și noi ne știm entuziasma pe noi și prin noi pe alții pentru scopuri mari. De ce nu ne chiamă la sfat nime; de ce nu putem grăi numai prin gura câte a unui șef fractual? Azi avem toți multă praxă și esperința zilelor grele, pe lângă știința multă sau puțină gustată în școli și din cărți.

Și când puterile noastre și a poporului vor fi sleite, vom căuta ce averi avem în centru, — la diecesă — care ce menire are, — că și la aceasta avem drept a ști — și dacă aceste toate nu ar fi, — pentru ce se nu cerem întregiri și dela stat? Vedem că și fără ajutorul statului, s'a lăsat de cu bună vreme, — fără contra-serviciu — și s'a introdus voia statului în institut.

Și când, pentru a nu ne perde confesionalitatea atâtor școale de ale noastre, ni-s'a recomandat, ba s'a dat învoire, de a cere ajutorul sta-

tului — și școalele noastre există, și sub conducerea înțeleaptă vor exista, și în ele ne vom învăța *legea* și *limba* noastră, ce motiv de ordin *nepătruns* de mintea noastră, ar dicta că pentru vatra creșterii de învățători pentru *noi*, să nu facem nimic, să nu eșim din vremea vechiă? Și să păcătuim dacă vom cere dela alții?

Aceste toate le zic pentru casul, când și numai o parte a neajunselor amintite de cătră corpul profesoral, ar fi ca o rană deschisă. În tot casul e o trebuință de mult simțită de a reforma institutul nostru, și de a face, ca din acesta să iasă bărbați deplin cualificați, curagioși și întru toate să fie în stare de a trage deget cu alții, crescuți în alte institute de asemenea menire și — să nu-i vedem plini de frică, când vorbesc cu un superior, nici să devie confuși când vin în atingere cu alții.

Toți purtăm vina, că au ajuns lucrurile la atâta, — dar în prima linie răspunderea va cădea pe acei, cari nouă nu ni-au spus și nu ni-au comunicat nimic.

Noi suntem biserică democratică și nu absolutistică, ne lăsam cârmuiți, dar foculariele noastre de cultură, instituțiunile noastre, noi le susținem și vrem să le avem. Vrem să luăm parte activă și la bine și la rău, și să luăm și asupra noastră răspun-

dere. Dacă cineva ne-ar timbra de „sfătoși”, pentru-că voim a ști și a lua răspundere, nime nu poate să ne lipsească de drepturile noastre.

Azi perdem preparandia, mâne se poate perde teologia, și pe rând vom ajunge din puțin la nimica.

Sinoade, reforme, codificări de legi diecesane, regulamente, curățirea părții putrede, trezia, controla aspră și împlinire de datorință, aceste ne lipsesc și ne trebuesc.

Nu ne aruncați afară cu vederile bune; lăsați-ne în lăuntru spre ai vedea golătatea sau bogăția ei; să nu stăm numai la poalele muntelui, ci să urcăm pe el în fața adevărului, să-l vedem nu prin ceață, ci față în față.

Sunt doară la 500 parochii și peste 300 filii. Incassați restanțele — de nu sunt pierdute, în suma de peste 16 mii, căci ele cu competențele anuali de peste 10 mii dau suma de lipsă de a mântui institutul. Și ceea-ce s'a pierdut prin neglijința ori indolența cuiva, să se pună în sarcina celor-ce nu și-au făcut datorința.

Numai așa putem exista și susține ceva. Adevărul doare, dar ne doare de stările descrise de corpul profesoral.

Și oare nici acum să nu ne mai putem înțelege?

P. Grapini,
preot dieces. Gherla.

FOIȚA.

Din bătrâni.

Amintiri despre trei episcopi a Gherlei.

În anul școlar 1864/65 am fost teolog primianit externist în Gherla. Neuitatul episcop apoi Metropolit *Dr. Ioan Vancea* de pie memorie m-a primit în cancelaria diecezană cu repausatul *Ioan Ciorceriu*, așiderea teolog primianit, repausat ca profesor la Năsăud. Repausatul episcop scria stând la masă, dar scria mult, foarte mult. Noi umblam dela 8—10 și dela 2—4 ore și la prelegeri, dar lucrul îl gătam cu sârguință. Eu scriam foarte repede, har Domnului și acum la 65 ani pot scrie fără ochielari câte 6—8 ore în continuu. — Eu scriam ordinațiunile consistoriale și cercularile în câte 44 exemplare cătră cei 44 protopopi. Astfel de cercular să dădea așa zicând în toată săptămâna câte unul. *Ciorceriu* avea o scrisoare foarte frumoasă, dânsul scria corespondințele cu dicasteriile mai înalte. Adeseori trebuia să scrie la Ministeriu, și bietul *Ciorceriu* care nu știa ungurește, avea mare năcaz cu decodarea; înzadar, avea o scrisoare foarte frumoasă și episcopul dădea mult ca la locurile mai înalte să meargă din cancelaria

lui scrisori frumoase. Episcopului îi plăcea perioadele lungi. Scria atât de frumos și într'un stil admirabil. Eu îl iubeam ca pe părintele meu. Am mâncat la masa lui și am căpătat pe lună câte 5 floreni. Ce fericiți am fost! Episcopul conversa mereu la masă, tot cuvântul lui era învățătură pentru noi. La prânz căpătam și câte o sticlută cu vin, de cel bun dela Oradea mare, eu îl mestecam cu apă. Văzând aceasta bunul meu episcop, m-a întrebat pentru ce mestec vinul cu apă? Ca tiner abia de 18 ani, ce să-i răspund? a minți nu i-aș fi mințit pentru lumea aceasta, îl beau cu apă — am răspuns — ca să țină mai mult, adică să am vin sub toată gustarea. Nu — îmi zisă bunul episcop — nu bea tu tete — așa mă desmerda — vinul cu apă ca să țină mai mult, ci pentru aceea: „că cel ce bea vin dimineața, și bea vin curat, dela acela nu cere stat.” Atunci l'am auzit proverbul acesta primadată.

Episcopul iubea foarte pe cuviosul profesor de teologie *Mihail Ivasco* repausat la Mănăstirea Niculei, pe care poporul îl privea ca pe un sfânt. La o gustare s'a vorbit despre episcopul *Atanasie Rednic*, de naștere din Giulești din Maramureș, cum a călătorit dela Muncăciu unde s'a sfințit de episcop, prin Maramureș până la Blaj pe jos cu un nepot a lui din Giulești, petrecându-l preoții și poporul din sat în sat. Cuviosul *Ivasco* a zis: acela a fost episcop

adevărat, nu ca episcopii de acum, cari umblă în calese cu patru cai și poartă la cămeși birinuri (mâneci încrețite). Bunul episcop avea patru cai și mânecele lui dela cămeșă erau încrețite și albe ca spuma. Nu le pricepi tu aceste carissime — i-a răspuns episcopul — dacă eu m-aș duce acum să vizitez satele mele pe jos m-ar râde lumea.

Altă dată episcopul a venit la gustare aducând în mână 10 lozuri dela loteria împărătească din Viena. Iată fiilor, n'am dobândit cu lozurile mele, ci câștigul principal l-a dobândit un chelner din Viena. Ce cugeți Tete — mă întreabă — pentru ce? Tac. Pentru că eu mi-am propus, că dacă voi dobândi cele 200 mii voi zidi biserica catedrală și pentru voi un seminar frumos, iar chelnerul de bună seamă și-a propus lucruri profane și lumești.

Cu altă ocaziune venind din Viena, mi-a dat un bilet eu care a fost invitat la prânzul dela curte. Pe bilet era scris: „prezentarea cu vesminte de gală și cu sabie”. Ce cugeți Tete, cum m'am îmbrăcat eu? N-am știut ce să răspund. Cu reverența și cu brâu, care e sabia noastră.

Astfel vorbea cu noi bunul episcop.

Vinea des la Seminar. Apoi la examene ne învăța și ne explica încontinuu, încât la un examen am învățat mai mult ca într'un an întreg. Știa tipicul și cântările bisericesti ca nime altul. N'a lipsit nici când

Despre misiunea înaltă a preotului

conferință ținută clerului din vicariatul Silvaniei cu ocaziunea exercițiilor spirituale din primăvară. (Continuare și fine).

Preotul sfințește și sicriul rămășițelor pământene a creștinului și îi pecetluiește mormântul până la a doua înfricoșată venire al lui Hristos, când Hristos judecătorul cel drept și înfricoșat va cere în seamă dela preot sufletele rescumpărate cu scump sângele lui. Preotul călătorește cu turma sa dela leagăn până la mormânt, ba va sta în fruntea ei și în ziua cea mare a resplățirii și atunci preoții conștii pe pământ de misiunea lor cea sublimă, prin Hristos judecătorul cel drept, care a fost încoronat în Golgotha cu cunună de spini, vor fi încununați cu cununa nevestezitoare a mării cerești.

Chemarea preotului este să-și iubească biserica și religiunea sa așa, cât să fie gata a-și pune viața pentru aceea, și să-și iubească turma sufletească încredințată spre nutriție în pășunea adevărului etern. Esemple vie spre a-și face datorința față de biserică și religiunea sa are pe prototipul său Hristos, care și-a vărsat sângele pentru biserică și religiune; are pe cei doisprezece apostoli, mucenici, cari prin sângele lor au cimentat edificiul bisericii lui Hristos; are pe martirii dela începutul creștinătății, cari au preferit să fie sfârtecați de fiarele sălbatice hămisite decât să se lapede de biserică lui Hristos, așa cât din fiecare picur de sânge a unui martir, a răsărit tot atâta creștini și așa sângele martirilor a devenit sămânța creștinilor; și edificiul bisericii lui Hristos susține mai de două mii de ani, negrit de furtune și valuri, dar oțelit pentru-că întemeietorul ei a prezis: „Că nici porțile iadului nu o vor învinge“. Dator este preotul a-și iubi turma

sa sufletească, pentru-că numai glasul rostit din inima iubitoare a păstorului îl va înțelege și asculta; exemple vie de urmat spre a ne iubi și sufletești, avem pe înaintașii noștri din veacuri furtunoase, când arhieriei române au fost mai gata a suferi și a muri în exil și a-și depune cunodiile arhieriei meritate, decât să-și lase turmele orfane; avem exemple în trecutul nu foarte depărtat, când protopopii și preoții români pentru iubirea către turmele lor, au fost legați la stâlpi în piețe publice, bătuiți, batjocoriți, palmuiți și scuipați, ba în urmă stranguțați.

Preoții numai atunci vor putea iubi biserica și religiunea noastră până la sacrificarea vieții, dacă vor fi uniți între sine și cu capul lor Ilustrul arhieriu prin spiritul disciplinei bisericesti-canonice. Când se lărgesc — sau Doamne apără, să rump legăturile aceste țesute de însăși dreapta lui Hristos, capul și întemeietorul bisericii noastre, atunci se dărâmă edificiul bisericii clădit cu sânge și cimentat prin rugăciuni purcese din credință vie.

Legătura cea trainică a solidarității este iubirea nefățărită, suptă nu din sinul lumii, ci din pieptul dumnezeesc al lui Christos, pe care s'a culcat apostolul iubirei sf. Ioan, care la bătrânețe nefiind în stare a predica mai pe larg zice „Fiilor iubiți-vă unul pe altul“. Dar însuși dulcele nostru Rescumpărător Hristos ne-a legat de suflet iubirea reciprocă zicând: „Fiilor iubiți-vă unul pe altul, că de acolo vă va cunoaște pe voi lumea, că sunteți frați și ai mei învătăcei, dacă veți avea dragoste unul către altul“. Preoțimea se află în luptă continuă sub stindardul crucii; dacă oastea împăraților lumesti numai așa poate spera învingere și triumf contra inamicului, care-i stă în față, când domnește disciplina și solidaritatea în

întreaga oaste, oare biserica noastră catolică și în specie gr.-cat., care stă deodată față nu numai cu un inamic, ci cu mulțimea inamicilor, ba cu întreaga lume într'armată și iscusit manevrată, cum va fi în stare a se lupta și a învinge singur cu arma crucii și a cuvântului dumnezeesc, dacă nu va fi unită prin solidaritate și încinsă cu sabia disciplinei?

Chemarea preotului este a se purta nu numai în biserică și la funcțiunile sacre afară de biserică, ci în familie, societate, în petreceri — unde poate lua parte — înaintea judecătorilor când e silit a se prezenta sau spre apărarea dreptului bisericii sale, sau al său de cetățean, zic silit, pentru-că nici pe mine însumi, nici pe alt confrate preot nicăierea nu l'am văzut așa mic ca înaintea judecătorilor lumesti. Ba și strămoșii noștri bătrâni ziceau „mulțam lui Dumnezeu, că de când sum n'am fost înaintea legii“ ba își ținea de păcat dacă era silit a depune jurământ și spre apărarea dreptății. Zic! preotul ori unde să va întoarce în lume: îmbrăcăminte, ținuta lui, purtarea și vorbele să aibă și să poarte firma de preot; pentru-că zice axioma croită de cinosura preotului: „Nugae in ore laicorum sunt nugae, in ore sacerdotum blasfemiae“.

Chemarea preotului este să fie milostiv și darnic după împrejurările sale familiare și materiale. Această chemare ni-o impun cuvintele lui Hristos, a Judecătorului celui drept, care le va rosti la doua înfricoșată venire: „Flămând am fost și nu mi-ați dat să mănânc, insetat am fost și nu mi-ați dat de beut, gol am fost și nu m'ați îmbrăcat, străin am fost și nu m'ați primit, în temniță și bolnav am fost și nu m'ați cercat“ (Matei 21.) Întrebând cei osândiți, când l'au văzut în lume pe Hristos năcăjit și nu i-a slujit? le va răspunde: „ori ce n'ați făcut unuia dintre cei mai mici ai mei, mie nu

dela biserică. După Sta liturgie în toată ziua se ducea mai întâiu la iubita sa maică pentru ai zice o bună dimineată

În serbătorile mari servea în bisericuța cea mică parohială din Candia Gherlei, în acea biserică micuță despre care a zis nunciul papal: „nunquam vidi talem ecclesiam cathedralem“.

Ca să ne dedeie la cunoașterea serviciilor a dispus cumcă dintre teologii patruaniți să steie pe rând câte o săptămână câte doi sub toate serviciile lângă altar și să cetească toate rugăciunile din liturgieriu, pe când am absolvat, am știut așa zicând de rost s'ita Liturgie.

A fost admirabilă buna rânduală care a introdus-o în cancelăria diecezană. — Deja numai Dl. canonic Ioan Welle și eu trăim dintre aceia cari au servit sub dânsul în cancelăria episcopescă. Putem zice ambii că dela episcopul Vancea am învățat foarte mult.

Văzând episcopul cumcă numai cu Ciorceriu și cu Bud nu poate duce cancelăria sa, a înființat tipografia diecezană.

Ca om galant s'a gândit de clericii lui și ne-a făcut rând de papioane și de așternături frumoase în dormitoriu.

Am fost teolog patruanit când bunul meu episcop s-a dus ca metropolit ales la Blaj și eu am fost norocosul a lua rămas bun în numele Clerului tinăr dela dânsul. I-am spus: să ridice steagul s'itei noastre

bisericii gr. catolice la înălțimea la care noi cu fală, iar străinii să privească cu mirare. Blajul poate adevăra că a și făcut aceasta.

L-am mai văzut pe fostul meu episcop și pe Metropolitul meu încă odată în Octombrie din 1869 când m'a hirotonit de preot în biserică catedrală din Blaj, unde am călătorit din Ugocea pe car o săptămână întreagă. Dragostea cu care m'a primit Metropolitul nu o pot uita nici când.

*

După trei ani de preoție fiind capelan în Ieod din Maramureș, iarăși am ajuns la Gherla ca concepist episcopesc și ca vice-notar konzistorial. Șapte ani am servit sub ocărmuirea Episcopului de pie memorie Mihail Pavel.

La instalarea episcopului Pavel un preot s-a expectorat zicând: pentru-că ni la trimis guvernul pe ungureanul acesta? repausatul canonic Vlăssa i-a răspuns: „Dă-i pace lui Pavel, eu îl cunosc — mi-a fost conșcolar, el e un român înfocat și va fi un episcop mare“. Și viitorul a arătat că Pavel ungureanul a devenit episcop mare.

Ca concepist m-am pus la lucru, și ca să scriu cât de frumos am cules din arhivă concepte de a lui Vancea și le-am imitat acele. — Însă ce să vezi, episcopul n'a fost îndestulit cu conceptele mele. — Astfel poți scrie la locurile mai înalte, însă nu arată tu cât de frumos știi concepția bătrânului protopop Szilasi (moralist, dar brav om și

protopop harnic) că nu te va pricepe, ci scrie tu întâia, a doua, a treia aceste ai de a le face frate protopoape. — Aieve episcopul Pavel a fost merit pentru guvernare. — Discipul al episcopului dela Ungvar Popovici și a lui Ioan Alexi a fost un oficial de frunte. Lucrul lui cel dintâiu a fost că și-a organizat cancelăria diecezană cu cinci oficiali. Apoi lucrul cel mai bun l-a făcut cu dispunerea ca teologii patruaniți pe rând câte doi în toată săptămâna să scrie în cancelăria diecezană, și astfel să învețe cursul agendelor oficioase. Această datină să susține și acum și e foarte avantajoasă pentru clerul tinăr, care ieșind în parohie își aduce aminte cum merg cauzele oficioase.

Fiind dieceza în cinci ani fără episcop, Pavel episcopul s'a îngrijit să aducă în ordine dieceza. A conchiemat un sinod mixt din cler și din civili. Doamne frumoase hotărâri s'au adus, dar Ministeriul nu le-a aprobat. Apoi a ținut un konzistoriu plinar în care s'a făcut o semă uniformă pentru dieceza întreagă și s'a șters datina ex preotul din lecticalul său să deie terțialitatea canterului. Episcopul Pavel a dispus a să face toate formularele pentru relațiunile periodice a preoților, și a dat statutele cele mai practice și folositoare pentru cler, cari eu le-am coadunat și le-am publicat în îndreptariu pentru păstori sufletești.

(va urma).

mi-ați făcut. Duceți-vă dela mine blăstămaților în focul cel vecinic, care este gătit diavolului și slugilor lui". Iar celor de-adreapta, cari au implinit mandatul iubirei deaproapelui le va zice: „Veniți binecuvântații părintelui meu și moșteniți împărăția, care este gătită vouă dela întemeierea lumii".
Amin.
Alimpiu Barboloviciu,
vicar.

M. A. Stolypin despre chestia unirii bisericii rusești. Ca un fulger a străbătut în toată lumea vestea despre sfârșitul tragic a ministrului rusesc Stolypin. Ziarele la rândul lor, au grăbit a-i caracteriza activitatea și duhul de care a fost însoțită această activitate a sa în administrarea afacerilor imperiului uriaș.

Pe noi ne-ar interesa, să știm, ce părere avea el despre chestia unirii bisericilor, în Rusia sfântă, unde atât de mult se agită chestiile mari religioase.

Părerea ce o avea preste tot familia Stolypin despre chestia unirii bisericilor, se poate încâtva vedea din declarația, ce a făcut-o în anii trecut M. A. Stolypin, fratele ministrului:

„Dacă ne reîntoarcem la leagănul istoriei noastre, posibilitatea unei atari reuniri ni-se pare încă de tot reală, nu numai din punctul de vedere bisericesc, ci și din punct de vedere național. Oare nu ne va împăca chiar faptul, că sfântul Clemente, al patrulea papă a Romei, învățăcelul sfântului Paul, a suferit din partea păgânilor martiriul pe la Sebastopolul nostru? Și pentru unii dintre noi va fi fără îndoială o nemai auzită revelațiune, că sfinții rusești, ca marea Ducesă Olga, sfântul Boris și Gleb, sfântul Vladimir, sfântul Varlaam, sfântul Sergie și Radoneg și mulți alții, sunt venerați și din partea bisericii romano-catolice ca sfinți.

„Tot asemenea biserica ortodoxă veneratează numeroși papi sfinți. Deosebirea în expunerea faptelor constă în aceea, că noi perioada de unire, ce a premers desbinării bisericilor nu o considerăm ca o perioadă de unire prin supunere la scaunul roman".)*

Ori-cât de rezervate să fie aceste păreri ale lui M. A. Stolypin despre chestia unirii bisericilor, totuși reesă din ele simpatia lui față de reunirea bisericii rusești cu Roma.

După-ce apoi noi știm și cunoaștem multe fapte a istoriei prime rusești, din cari apare, că legătura primă dintre biserica rusească cu Roma nu a fost numai o unire pretinească, cum ar crede M. A. Stolypin, ci chiar o „unire prin supunere", avem nădejdea, că prin studierea nepărtinitoare a

istoriei prime rusești, bărbații înțelepți bisericești și mireni ai bisericii rusești nu vor întârzia mult de a pune pe tapet rezolvarea chestiei unirii bisericilor.

Virgil Pop.

Corespondințe.

Din Maramureș.

8 Oct. 1911.

Iată preotul mare! Escelența Sa Dr. Victor Mihályi de Apșa metropolitul Blajului însoțit de dl deputat dietal Petru Mihályi cel tinăr, a sosit în 5 Octomvrie la 10 și 1/2 ore la vatra strămoșească din Saraseu, să-și vadă frații și nepoții.

A venit să vadă strănepoții viteazului Dragoș „mândrul popor" din Maramureș.

A venit să-și ușureze greutățile umerilor pe cari le-a purtat cu plăcere și inimă bună la festivitățile jubilarale ale „Astrei".

Să ne arete inima sa plină de bucurie ce a palșitat pentru milioane de români în zilele jubilarale venitate...!

A dorit că sub cerul liber, la umbra munților, între floricelele câmpului, să mediteze în liniște despre trecutul și viitorul neamului său, pe care-l conduce în corabia lui Hristos la limanul fericirii.

Apoi în duminica următoare, alesul Domnului, cu dar și adevăr dela Dumnezeu, vine blând și umilit cu cartea subsuoară și între sunetele clopotelor intră în biserică, șoptind rugăciuni pie, sărută crucea și evangelia, așezându-se în fața altarului ascultă în genunchi sfânta liturgie.

După sta slujbă ca totdeauna, și acum mergem cu toții, copii cu mamele, tineri și bătrâni, să ne facem onorurile ce ne deobligă, la locuința Escelenței Sale.

Pe cale copii fug ca niște miei înaintea mamelor, tineretul în mijloc pășeste repede după dâșii, bătrânii mai greoi vin vorbind: Doamne ajută-ne să-l mai vedem.

Sosind în curtea locuinței facem un semicerc.

Nu departe în parcul grădinei se zărește capul bisericii apropiindu-se către noi, apoi stă în apropierea noastră, zimbând cu dragoste, ca și un părinte când își vede toți fii săi adunați într'un loc.

Preotul local pășeste înainte, cu capul descoperit și cu glas tare, rostește din inimă, sărbătorește, următoarele:

„Inalt Preasfințite bunele al nostru Părinte!

„Ne-am ținut de datorință, să ne apropiem de sânul cald al Escelenței Voastre, să ne oțelim peptul de a putea contrasta împotriva tempestăților ce de multă vreme ne urmăresc... convins fiind, că: acea căldură, acel foc părintesc pururea arde pentru noi!

„Azi și razele soarelui schintează mai solemn dând căldură de vară în timp de toamnă, simte și natura și să alătura la bucuria noastră nemărginită...!

„Acela care a făcut cerul și pământul și toate celea văzute și nevăzute, să vă dea tărie și putere, zile îndelungate, până la celea mai adânci bătrânețe. Să trăiască Escelența Sa!"

Escelența Sa la celea zise de preotul local răspunde, plin de veselie și cu o rară afabilitate văzând împrejurul său, o mulțime de popor, cari neincetat strigă: să trăiască Escelența Sa! bunul nostru părinte!

Apoi cu greu ajungând la vorbă, ne spune părintește: „Fiilor mei! eu deplină îndestulare mă bucur, că iarăș ne putem vedea; lucrați din toate puterile că, ce-ați moștenit dela moșii și strămoșii voștri; ave-rea, limba, religia, datinile, să nu le perdeți, ci totdeauna să-le țineți cu sfințenie în inima voastră, totdeauna, până când la poalele acestor munți va trăi neamul nostru — plin de viață, și pe piscurile lor va răsună limba strămoșească.

„Bunul Dumnezeu deo că să ne mai putem vedea, și să aveți deplină îndestulare la vetrile voastre!"

Apoi plin de iubirea părintească și dragoste nespūsă în inimă, ne-am rentors către casă.

I. T. Fane:
preot.

Scrisoare din Lugoj.

— Dela corespondentul nostru. —

Duminică la 1 Octomvrie st. n. Ilustritatea Sa d. episcop dr. Vasile Hossu a instalat în catedrala din Lugoj pe nou aleși și întăriți canonici: Rev. George Popovici, protopopul Lugojului și pe Rev. dr. Iacob Radu vicarul Hațegului. Totodată s'au cetit diplomele de promovare graduală a Il. Sale Ioan Boros, prelat papal și vicar general de Preposit capitular; a Rev. Ioan Madincea de canonic custode, și a Rev. Nicolae Nestor de canonic școlastic. Nu e ceremonia instalării, ca înfățișare de pompă esternă, ce îndeamnă să scriem aceste șire, căci actul instalării e de o simplitate primitivă, ci e miezul acestei ceremonii, ce l'au format cuvintele pline de înțelepciune ale Arhierului îndreptate către membrii capilului restaurat. Tot ce s'a zis a fost grav, solemn: amintiri de merite, de calități alese; de datorințe, ce incumbă capilului, de dorințe ce așteaptă să fie realizate; cari toate ne-au convins, că dignitatea de canonic e împreunată cu grea răspundere și menirea capilului pentru administrarea diecezei e cu mult mai mare, decât o cugetă unii ceea-ce a accentuat Il. Sa d. episcop în vorbirea ce a ținut-o și la masă, cam cu aceste cuvinte: Unii zic că capilul azi n'ar

*) Vezi articolul lui M. A. Stolypin, intitulat „Chestia catolică în Rusia", publicat în n-rul din 1 Iunie 1908 a foii Novoie Vremia".

NEUMANN M.

furnisor al curții și camerei ces. reg.
în KOLOZSVAR, Mátyáskirálytér 14.

Mare asortiment în veșminte bărbătești, de copii și fetițe!

avea rost de a exista, dar greșesc, dovadă e faptul că această instituție deși cu alt nume e un punct cardinal al organismului bis. gr.-or. și reformate pe bază nouă administrativă.

Iar, cât de multe și de mari sunt datorințele unui membru capitular și cum se poate face Corporațiunea aceasta indispensabilă și folositoare diezei întregi și în specie Arhiepiscopului, a arătat-o H. Sa d. prepozit Ioan Boroș în frumosul răspuns, ce l'a dat Arhiepiscopului în numele capitlului, „conștiu de menirea sa. Când meditam asupra celor auzite ne vin în minte exemple strălucite de muncă neobosită, ce au dezvoltat odinoară unii membri ai acestui capitlu și dorim din inimă tot acel succes și prosperare singuraticilor membri și întreg capitlului, în toată activitatea, ce o vor desvolta. Ceremonia instalării s'a săvârșit cu înalta asistență a H. Sale dr. Demetriu Radu, episcopul Orăzii-mari și a unui număr public.

Răspunsurile la serviciul divin le-a cântat frumos corul din loc „Lira“. La ora 1 a fost în reședința episcopescă un prânz de gală.

Din acest prilej dăm câteva date biografice despre noii canonici.

Rev. G. Popovici s'a născut în 1855. Teologia a absolvat-o la 1880 în Timișoara. A funcționat 1 an ca administrator parohial în Rudabaia, 1 an și 8 luni ca paroh în Secaș; a servit în cancelaria diecesană ca arhivar și viconotar consistorial; a ținut 15 ani oficiul de protopop al Orăzii; în 25 Septembrie 1898 fu numit protopop și paroh în Lugoj, iar în 1 Octombrie 1891 instalat de canonic cancelar după o lungă și frumoasă activitate pastorală de 30 ani.

Dr. I. Radu s'a născut la 1869 a absolvat studiile teologice la Roma de unde s'a întors în anul 1892 ca doctor în sf. teologie și filosofie. A fost 1 an administrator parohial în Șermeș; 1 an Spiritual la seminarul teologic archid. din Blaj și profesor de relig. la institutul pedagogic și la școala superioară de fete; 2 ani a fost preot pentru colonia gr.-catolicilor români din București; dela 1899—1902 arhivar, bibliotecar și viconotar conzist și catechet la școala industrială din Lugoj; dela 1902 vicar foraneu în Hațeg, iar acum instalat de canonic prebendat, după o activitate multilaterală de 17 ani.

Corresp.

Noutăți.

Mulțumită. Spectabilul domn Eugen Bianu, notar c. și mare proprietar din Făget împreună cu Stimabila d-sale soție au binevoit a dărui bisericii noastre un teritor de mai bine de 8 jugh. cat. pădure de calitate foarte bună, cu o frumoasă perspectivă și în imediată apropiere de comună, care cât mai curând se va și intabula pe numele bisericii noastre. Din acest incident ne ținem de plăcuta datorință a ne exprima și pe calea aceasta mulțămitele noastre cele mai profunde, rugând pe bunul D-zeu să le lungească frul vieții și să le respătească cu bine din visteria nesăcată a darurilor sale. Frata, la 7 Oct. 2911. În numele curatoratului bis.: Vas. Micușan paroh, V. Rus curator prim.

Știri literare. D. prof. dr. George Alexici publică în colaborare cu dr. Sztripszky Hiador o carte interesantă, sub titlul Szegedi Gergely énekeskönyve XVI. századbeli román fordításban. Cartea aceasta de cântări protestante, traduse pe românește, ar fi să fie cea dintâi publicație românească cu litere latine. Din cuprinsul cărții, ce se comunică, s'ar părea, că scrierea d-lui Alexici e vrednică să deștepte atenția tuturor oamenilor de știință.

Hymen. Veronica V. Săbăduș și Ioniță Brad, abs. teol. invită la serbarea cununiei lor, ce se va celebra în 22 Octombrie n. în biserica gr.-cat. din Pánade.

Felicitări!

Monumentul lui Eminescu la Galați. În ziua de 22 Oct. n. se va desvâli la Galați monumentul ridicat postului Eminescu. Solemnitatea va fi presidată de ministrul de culte C. C. Arion. Se vor rosti vorbiri din partea persoanelor oficiale și a delegaților din Ungaria și Bucovina. Seara va fi festival musical-literar, la care vor colabora artiștii dela Teatrul-național și actorii noștri.

Congregația comitatului Albei-inferioare, ținută Marți și Mercuri la Aiud, a fost foarte interesantă. S'au prezentat ca la poruncă, aproape toți sateliții prefectului. Dintre ai noștri de abia au fost 20. Partea cea mai mare a ședințelor a ocupat-o curențele orașului Verșeț. Din lipsa de spaț, vom publica un raport amănunțit în numărul proxim.

Școlile din Blaj, de Nic. Brânzău. Autorul a binevoit a dărui un anumit număr de exemplare a căror preț să încurgă la fondul *mesei studenților* din Blaj. Se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj (Balázsfalva) exemplarul 1 cor. + 10 fil. porto.

Cât au dat băncile săsești spre scopuri culturale și bisericesti? Sub acest titlu am fost publicat și noi (Nr. 89—1911) unele date, scriind, că banca săsească din Reghin n'a dat *nici un filer*. Acum ne comunică d. A. M. Popa, protopopul Reghinului, că știrea era falsă. Banca săs. după raportul despre gestiunea anului 1910 a dat cor. 4.000— bisericilor, școlilor și societăților din Reghin, între altele chiar și bisericii române gr. cat. cor. 143.—, cum i-a dat sume mai mici și în alți ani. Constatăm bucurosi adevărul. Numai că știrea am luat-o și noi din revista „Die Karguten“, care face și comentarele dureroase, pe cari le-am dat. E vorba deci cât a dat numita bancă spre scopuri *naționale-săsești!*

Oaspeți rari. Săptămâna aceasta a sosit la Cluj un oaspe indian, care se iscălește Navat Juthuddin Khan, și e stăpânul regatului Jalalebad din India. Marele Khan călătorește cu suită numeroasă și e găzduit în otelul Newyork unde s'au rezervat patru camere. El e îmbrăcat în costum englezesc, femeile însă poartă vâl des. Călătorește cu automobilul și la Cluj a venit dela Budapesta.

Tronul Portugaliei. Exregele Manuel se vede, că regreta tronul Portugaliei, pe care l'a necinstit cu purtările sale. După cum se vestește partizanii săi au răscolat câteva orașe contra republicei și au început războiul civil pentru restaurarea monarhiei. Trupele republicane i-au zdrobit total, cât ducele de Oporto și alți conducători de ai lor, de abia au scăpat cu fuga.

Războiul italo-turc. Reproducem câteva din telegramele ultime asupra acestui războiu: Produce mare senzație faptul, că guvernul american a dat ordin pentru mobilizarea întregii flote din Oceanul Atlantic. Până la sfârșitul lui Octombrie toate vasele de războiu vor trebui să se concentreze în portul din New-York. Flota din Oceanul Pacific se va concentra la Los Angeles. Probabil, că guvernul american a luat aceste măsuri spre a apăra interesele Statelor-Unite, în caz când războiul ar lua proporții în Marea Mediterană. De altcum se susține, că războiul nu va avea urmări și asta chiar din faptul, că regele Carol a plecat la Iași, pentru 6 zile, e o dovadă, că pacea nu va fi turburată în Balcani. Se vestește din isvor grecesc, că acum, după ce Tripolisul a fost ocupat, părțile beligerante vor lega un armistițiu de formă și imediat vor începe tratativele de pace. Guvernul englez a primit sarcina de mijlocitor, Poarta a făcut guvernului englez promisiuni, că primește condițiunile ultimatumului Italiei și pe baza aceasta e gata să trateze despre pace, sub condițiunea, dacă pentru speșele de războiu Italia nu va cere despăgubire în bani, ci dimpotrivă în schimbul ocupării Tripolisului și a luării lui în posesiune ea, Italia, să plătească Turciei despăgubire. În timpul cel mai apropiat camera turcească va fi conchemată, să dezbată și să aproabe planul legării păcii iar noul cabinet a și declarat, că în cazul când parlamentul ar refuza aprobarea acestui plan imediat va demisiona.

Colosseum-Bioscop continuă să atragă seară de seară publicul la producțiile sale cinematografice. Programul de aseară a fost ales și interesant. Recomandăm cercetarea acestor producțiuni.

† **Necrolog.** Gavrilă Vartic, jude reg. de tribunal în pensie, membru pe viață al „Asociațiunei“, membru ordinar al societății pentru fondul de teatru etc., după un morb greu și îndelungat provăzut cu sf. Sacraminte ale muribunzilor, și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului, Vineri în 6 Octombrie st. n. 1911 în al 71-lea an al etății și al 38-lea an al fericitei sale căsătorii.

Va apărea încurund:

Calendarul „Unirii“

pe anul 1912, care va cuprinde afară de alți articoli de cuprins literar și economic toate momentele și fazele vrednice de eternizat dela marile serbări național-culturale de azi vară dela Blaj. Calendarul va avea și numeroase ilustrațiuni și în forma aceasta va fi de sigur o carte foarte practică.

Prețul 70 fil.

Comande se pot face de pe acum la redacția „Unirii“ sau „Tipografia semirarială“.

Posta Redacțiunii.

V. S. Vom da seamă în curând de roadele ce le-a adus entuziasmul abonenților sau mai corect ai cetitorilor noștri. Indemnurile au rămas numai pe hârtie, foc de paie, se aprinde ușor și se stinge iute. Și foaia n'o putem scoate cu »vorbe«, trebuie altceva, căci totul costă bani și încă mulți. Noi ne-am împlinit datorința, alții, par'că n'au făcut nici pe departe atâta.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

80

— Dșoara Jaghienka.

Zbisko n'a zis nimic; dar când conveni cu Jaghienka li ieși înainte și fugenunchiind înaintea ei li zise:

— Dumnezeu să-ți răsplatească și după moarte de o sută de ori atâtea flori să-ți înfrumșeteze mormântul.

Jaghienka deveni palidă și ochii i-se umplură de lacrimi cum vorbi încet:

— O, Zbisko! Barămi de ași putea să te mângâi!

* * *

Jurand muri, iar trupul lui nu s'a descompus nici după o săptămână. Poporul alergă din toate părțile să vază pe mortul, care cu toată lumea a făcut numai bine și singur pe cruciați li urea din tot sufletul.

Când înmormântară pe Jurand, Mazko nu avu paciință să mai rămână în Spichov. Voia să meargă cu orice preț în Bogdaniec, căci era de credință, că li va succeda, ca acolo se cunune pe Zbisko cu Jaghienka.

— Ar fi bine să mergem cu toți acasă — zise Mazko. — Noi să mergem în Bogdaniec, iar Jaghienka în Zgogelitz.

— Mergeți! — răspunse Mazko dând din umeri. Eu n'am nici o voie să merg în Bogdaniec.

— Așa cred, că ți-a fost deajuns să vagabundezi până acum!

— Știi c'am făcut promisiune!...

— Cu moartea Danusiei a încetat și promisiunea asta.

— A putut să înceteze numai cu moartea mea fiindcă, m'am jurat pe cinstea mea de cavalier.

— Eu nu zic să-ți calci jurământul — zise Mazko — căci ești tinăr încă și vei avea timp să-ți îndeplinești promisiunea.

— Nu, nu!... Nu merg în Bogdaniec!... Nu ași putea să rămân liniștit la un loc. Simțesc în mine, că numai atunci voi avea liniște, când mi voi îndeplini promisiunea.

— Pentru Dumnezeu — strigă Mazko! Ți-ai pierdut cu totul mintea?

— Și pentru ce să mă refutorc?

— Căci și pe moartă vom duce-o în cimiterul din Ksesuo, — răspunse Jaghienka.

Zbisko se duse în cealaltă odaie unde începu să plângă.

* * *

Mazko încă voia să-și însotească pe fratele său până la Vitold, dar nu i-au permis. Spuse, că numai trei servitori duce cu el. Abzise chiar și de Glava, căci acesta mereu li aducea aminte de nefericita lui Danusie.

Înainte de plecare își făcu testamentul referitor la Spichov; Mazko voia să o vândă și prețul aceleia să-l ducă în Bogdaniec, dar Zbisko nici nu voia s'auză de așa ceva.

— Cum ași putea să vând locul, în care zac osemintele lui Jurand?

— Jurand e în paradis, — răspunse Mazko, — părintele Kaleb îl vede zilnic. Ce-și bate el capul al cui e castelul?

— Totatăta! Spichovul nu-i permis să-l vindem, de ne-ar da chiar și un principat pentru el.

Pe Mazko îl supără toată afacerea, dar știind că Zbisko e cam încăpăținat a tăcut.

— Conducerea Spichov-ului să poate încredința părintelui Kaleb.

— O Dșoară, răspunse bătrânul preot — eu deja sunt bătrân, asemenea și Tolima.

— Așa-i, — zise Tolima — eu nu mă pot ocupa cu economia. Voiesc să mă lupt singur împotriva germânilor. Stăpâne du-mă și pe mine cu tine!

— Aici ar fi de lipsă un tinăr robust — zise Jaghienka — care se pricepe și la sabie bunăoară Glava.

— De sigur, că Glava ar fi bun — zise Mazko.

Lui Glava nu i-au plăcut vorbele aste și spuse pentru ce?

— Eu mai bucuros m'ași fi dus cu stăpânul meu împotriva germânilor sau dacă nu se poate atunci să merg cu Dșoara în Zgogelitz. E adevăr, că iubesc pe Tolima și pe Kaleb. Dșoara știe, că mă pricep la economie și nu m-i frică de nime. Ași rămânea și aici dar... dar..

Aici să opri și își duse mâna la cap.

— Și? — întrebă Zbisko.

— Totuș nu pot să rămân aici — zise Glava — căci doar Dșoara nu poate rămânea fără sprijin.

— Ce vorbești atâtea? — zise Mazko.

Jaghienka surise și-apoi începu să vorbească:

— Deja pricep! Cu Anulia ai rămânea bucurș aici.

Glava să înroși până după urechi, apoi zise încet:

— Cu ea aș trăi chiar și la polul nordic.

Cei doi Bogdaniec să priviră unul pe altul; iar Anulia zise:

— Acum numai atâtea trebuie să știm, că și Jaghienka rămâne aici?

Chiemarea înlăuntru pe fată, carea înțelegând despre ce-i vorba, rușinându-se se alipi de gâtul Jaghienkei, iar Glava îngenuchind zise:

— Dșoară! Dă-ne binecuvântarea!

* * *

Zbisko sărind pe cal își luă adio. — Toți stăteau împrejurul lui: Mazko, bătrânul Tolima, părintele Kaleb, Glava și tinăra lui soție, singur Jaghienka stătu puțin mai departe și prlvi spre cer, ca să nu se vază lacrimile în ochii ei albaștri.

Tinărul Bogdaniec să apropie de ea și li zise încetinel:

— Jaghienkă te iubesc ca pe o soră a mea.

— Știu. Dumnezeu să-ți răsplatească pentru asta.

— Grijește de fratele meu.

— Și tu încă să nu-l dai uitării.

— De-mi va ajuta Dumnezeu să mă reintorc.

Jaghienka începu să plângă și n'a putut să-i spună altceva decât ce i-a zis în Plotzk:

— Să nu mori!... să nu mori!...

Ostașii așteptau pe Zbisko la poarta cetății.

— Înainte! — strigă un cavalier tinăr împintându-și calul.

Cei rămași acasă priviră lung după ostirea mică ce să depărta tot mai repede. Părintele Kaleb încă li binecuvântă la plecarea lor.

— Crucea li va apăra pe ei — zise Mazko.

Dar nici el n'a rămas multă vreme în Spichov. Plecă spre casă cu întreg bagajul său. — Kaleb și Tolima îl priviră cu ochi răi, că duce atâtea avuție cu el în Bogdaniec. Da, pentru că Mazko încercă multă avuție pe trăsuri și ar fi dus și mai multe lucruri de i-ar fi permis Jaghienka.

Pe Danusia totuș n'au dus-o; au lăsat-o să se odihnească lângă tata și mama ei.

Mazko era fericit; cu avuția cea mare putea să-și edifice un castel, iar cu Jaghienka ar fi primit ca zestre și moșia din Mociodoli. — E adevărat, că Stan și Vilko nu s'ar uita cu ochi buni la el, dar lui Mazko nu-i păsa nimic. Totuș îl neliniștea un lucru: Zbisko iubește pe Jaghienka numai ca pe o soră.

— Fata de sigur nu va aștepta până Zbisko se va reintorca.

S'a decis însă, pentru liniștirea lui, să întrebe chiar pe Jaghienka.

— Auzi tu Jaghienkă? Îți mai aduci aminte, când tatăl tău îți spunea adeseori, că o fată nu poate fi fără soț? Înțelepțește a vorbit bătrânul?

— O, ce întrebare! — zise Jaghienka.

— Dar nu vrei să te măriți?

— Nu, voiesc să mă fac călugăriță.

— Chiar și dacă va sosi Zbisko?

— Și atunci,

— Dar de te va cere să fii soția lui?

Fata își plecă capul și zise încet:

— Atunci voi fi a lui.

* * *

Mazko și Jaghienka rămaseră în Plotzk numai până să puseră în rând cu moștenirea apoi se grăbiră acasă.

Mazko trimise înainte pe un servitor, care se înștințeze pe Jasko, fratele cel mai tinăr al Jaghienkei. — Acesta le eși înainte cu o ostire mai mică.

Se făcu fecior frumos de când nu l'au mai văzut. Era chiar ca tatăl său. Să bucură de sosirea Jaghienkei și zise, că de-ar mai fi întârziat nu l'ar mai fi aflat în Zgogelitz.

— Mi-a venit voia să merg în lume — zise el — să duelez cu cavalerii.

— Ești încă numai băiat, mai așteaptă încă. Și începu să răză.

— Grigi, că sfârșitul răsului va fi plâns — zise Jasko.

— Cum se află Stan și Vilko? — întrebă Mazko.

— Vilko, cel mai tinăr a căzut în Silezia. Acolo au atăcat un castel și o piatră mare l'a lovit de-a căzut mort la moment.

— Sărmanul băiat! Tatălui său o poate mulțumi asta. Acela era dedat să jefuiască prin Silezia. Și de fapt aduse totdeauna atâtea pradă încât... Dar Stan?

— Acela s'a căsătorit... A luat de soție o fată a unui iobag, care e și frumoasă și își iubește foarte bărbatul.

— Fetelă toate sunt așa — zise Mazko.

— Dar în Bogdaniec nu-i nici un năcaz?

— Nu. Stan voi să-l atace, dar n'a permis tinărul Vilko; i-a spus că ți-a jurat că va apăra moșia ta.

— Dumnezeu să-i deie bine!

În Bogdaniec în adevăr n'a fost nici un necaz; averea încă s'a mai sporit, asemenea și numărul vitelor. Mazko ar fi fost cu totul vesel de ar fi fost acasă și fratele său. S'a cugetat că-și va ridica un castel, de va veni Zbisko. Și dacă el va lua și pe Jaghienka, atunci va fi alui și moșia din Mucidoli și atunci nu va fi în lume așa o familie bogată ca a lui.

Dar ca Zbisko să se poată reîntoarce trebuie să se roage mult lui Dumnezeu. Mazko umbla des la biserica din Ksesnó, duse cu el daruri multe. Promise că va merge și în Cracovia la mormântul sântei Hedviga.

— Doar ai auzit vești triste? — întrebă Jaghienka.

— Nu, dar fusesem bolnav, am făcut jurământ și mai bine merg acum, decât mai târziu. Și dacă mă voi reîntoarce voi aștepta mai ușor pe Zbisko. Sfânta regină se va întrepune lui Dumnezeu pentru el și atunci de sigur se va reîntoarce.

— Mai întâi însă trebuie să te odihnești, doar ești încă obosit de drumul cel îndelungat.

— Dar de unde! Și de permiți duc cu mine și pe Jasko; las să vază și băiatul lumea.

— Cui l-aș putea încredința mai bine decât ție. Dar să vă grăbiți apoi acasă.

— Preste vre-o doua trei săptămâni vom fi acasă.

Înainte de toate Mazko sili pe Jasko să jure că întru toate îl va asculta, și apoi plecară la drum. Sosiră bine în Cracovia unde conveni cu pretini vechi de demult ca Povala Tuceri, principele Jamunt. Pe tinărul Jasko încă îl primiră bine la curte.

În Cracovia vorbeau tot de război. Și cel din urmă cavaler încă știa ce mare e ostirea cruciaților, cum să știu ei să se lupte și cât sunt de puternici. Toți se pregăteau în toate părțile ca și când războiul ar fi deja început.

Lui Mazko i-au plăcut pregătirile, dar pentru aceea n'a rămas mult timp în Cracovia, ci s'ar fi reîntors și acasă, de nu era Jasko cu el, care nu voia să se despartă de orașul cel pompos și să ruga mereu să-l lasă să vază tot ce este prin oraș.

În sfârșit după o absență de trei săptămâni iarăși se aflau în Bogdaniec și de aici înainte Mazko se ocupa numai cu economia. Din zori de zi și până seara târziu umbla pe câmpuri printre lucrători. Și ar fi fost vesel, dar îl muncia gândul că poate tocmai acum primi Zbisko lovitura, care se-i causeze moartea. Ori poate deja e și mort și părăsit pe undeva...

Pe încetul bătrânul Bogdaniec deveni tot mai trist. Singur Jaghienka îl mai înviora. Ea mergea în fiecare zi la el, căci credea că Zbisko, pe neașteptate va sosi și va bate la poarta din Bogdaniec.

Vorbiau mereu de Zbisko și să mângăiau reciproc, deși n'au primit nici o veste dela depărtarea lui Zbisko.

Zilele trecură încet. Mazko n'a certat odată cu Vilko Bgior, pentru că acesta luă în posesiune câțiva stângeni de loc din proprietatea lui Mazko. Și erau să meargă amândoi la judecătoria, de nu s-ar fi întâlnit înaintea bisericii din Ksesnó.

— Eu concred tot lucrul Celui de sus — zise Vilko — El va răsplăti nedreptățile acestea. Pentru păcatul părinților să pedepesc băieții.

La amenințarea asta Mazko zise:

— Auzi vecine, aici numai abatele ne-ar putea spune adevărul, iar el e mort deja de mult. Dar după ce tu te juri pe Dumnezeu, că pământul este al tău, fie, eu mă învoiesc. Dumnezeu însă să ajute fratelui meu Zbisko.

Vilko la început stătea mirat și n'a putut grăi nici un cuvânt. Dar când preotul ca semn de împăcare făcu o cruce în aer, zise:

— Eu sunt sgârșit dar iubesc adevărul. Dumnezeu să ajute fratelui tău, să nu fi silit să-l deplângi precum deplâng eu pe fiul meu.

Cei doi bătrâni să îmbrățișară fără voie și nici unul nu voia să ia în posesiune stânjini aceia de pământ.

În sfârșit Vilko zise, că el să îndestulește cu cât are. Pământul rămasă totuși lui Mazko.

De aici încolo Vilko veni mai des în Bogdaniec, iar Jaghienka, care era veselă, că ei s'au împăcat, zise lui Mazko următoarele:

— Dacă dulcele Isus voiește s'arete că-l place să vază pace între oameni, va ajuta lui Zbisko să se reîntoarcă cât mai îngrabă acasă.

— Și eu așa cred. De l-ar trimite numai odată!

— O, cum iubești tu pe Zbisko — zise Jaghienka.

— Doar tu îl urești?

— Nu vorbi așa ceva! — zise Jaghienka și oftă una lung.

V.

Războiul principelui Vitold cu cruciații preocupă pe întreg poporul; spuneau, că regele Jaghiello va ajuta pe nepotul său, iar nobilii și cavalerii doreau ferbinte, ca să se declare războiul cât mai curând.

Mazko însă, care era oracol în jurul Bogdaniec-ului spunea mereu:

— Până trăiește marele magistrul Conrad nu va fi război. El știe cât de puternic e regele nostru și să teme de el.

— Dar dacă însuși Jaghiello îi va declara lui război?

— Nici vorbă! — răspuse Mazko. — Eu cunosc pe regele Jaghiello și știu, că e curajos, dar fiindcă-i creștin bun nici când nu va începe războiul, de nu cumva îl silesc la așa ceva.

Autoritatea bătrânului Bogdaniec creștea din zi în zi; dacă Duminicile după liturgie se oprea înaintea bisericii din Ksesnó, nobilii și cavalerii, toți se adunau în jurul lui să-i asculte părerea, ba mulți mergeau la el chiar și în Bogdaniec.

Lui Mazko îi cădea bine lucrul ăsta și adese zicea ascultătorilor lui:

— Nu vă mirați, că știu așa multe, de va veni Zbisko veți vedea cum e omul cu experiențe multe. Pratele meu ar putea fi chiar și consilier al regelui.

(Va urma).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Cultura Creștină” revista profesorilor de teologie din Blaj, Nrul 15, cu următorul sumar:

Dr. Anton Gabor: La jubileul Universității din Jași. — Simion Gocan: «Floricele» de rit. — Dr. Alexandru Nicolescu: Nemuirea sufletului. (II. Articol final). — Ioan Georgescu: O dare de seamă și câteva reflexii. — Senior: Economie. — Cronică: Un jubileu; Căsătoria a doua a preoților; «Supremi Discipline»; Momente dela congresul din Velehrad; jurul unificării calendarelor. — Cărți și reviste: Em. Elefterescu: «Necesitatea religiei pentru omenire»; Dr. Iuliu Florian: «Credința Ostașului»; «Foia Scolastică»; «Păstorul Sufletesc»; «Amvonul». — Telefon.

*

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din
Blaj cu prețul 9'50 cor.

*

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea” sub titlul de „Vestitorii credinței”. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fl. O recomandăm cu căldură.

*

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani.

*

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colori. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. Întreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Buneia”. Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor”: „Lucrare actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.”

Considerând și scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea”) Bani de răscumpărare ai fiecăruia se coitează public.

*

Strin: *Din sârmana mea grădind*, versuri. Orăștie 1911 pag. 63 prețul 1 cor. Partea cea mai mare sunt poesii religioase, iar în cealaltă se cântă Mama. Autorul mănuieste destul de bine versul, fantasia sa însă nu pare destul de bogată, așa cât pe alocuri e banal.

*

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu. Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose pinotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

*

M. Străjan: *Moartea lui Dante Alighieri* traducere din Silvio Pelico și *Ingerul celor trei nopți*, o veche legendă din viața lui Dante, — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte tugrijită și ne descriu în vii colori câteva clipite din viața marelui geniu al Italiei.

*

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suctu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5·30vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime,**Dumnezeu Creatorul, Intruparea**Domnului și Grația.* fco. 7·30 corvol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7·30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1·50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

*

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr-cat. — Opuł întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școalele cu un învățător —80

" " doi " 1·20

" " trei " 1·60

plus 20 fil. port pentru fiecare.

Comandă se pot face la Tipografia Seminarială.

*

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruția

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se afle de vânzare la Librăria sem. teol. gr-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1·50 fil.

Cadon de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărimē 44/68 cm.

Se afle de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr-cat din Blaj.* — Prețul freat 2·20 cor.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peșorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540 78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834,801 12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839,992 —
	viață	11,020,286 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,428,317 —

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(88) 60—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeescilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 33 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care în lucrare.

Prețul tomului II, se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.